

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1—.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ulica št. 4, I. nadst. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4 pritrilje desno. Telefon št. 24 — SRS postamoškovni račun št. 11.781. Na naročila brez denarja se ne ozira. — Retropisi se ne vrščajo.

Poštnina placana v gotovini cena danesnje stev. Din 1'50

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1—.

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 10—, za inozemstvo D 18—, dostavljen na dom D 11—, na izkaznic D 10— inzerati po dogovoru. Naroča se pri upravi TABORA* MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Leto: VII.

Maribor, nedelja 28. novembra 1926.

Številka: 271

SDS in oblastne volitve

Beograd, 25. novembra.

Izvršilni odbor Samostojne demokr. stranke je na svoji seji dne 23. novembra t. l. pretresal vprašanje oblastnih volitev in je sprejel naslednje sklepe:

1. SDS naglašja v svojem programu potrebo popolnega razvoja samouprave v občini, srezo in oblasti in vidi v tej samoupravi razvoj specialnih narodnih energij, ki se morajo uveljaviti v svrhu kulturne, gospodarske in socialne povzdige in napredka posameznih krajev. Da uresniči ta del svojega programa, bo vstopila SDS z vso odločnostjo v volilni boj za oblastne skupščine.

2. V namenu, da se dožene dejanska strankina moč med ljudstvom, bo šla SDS po vsej državi samostojno v volilni boj.

3. Če bi v posameznih volilnih enotah posebni interesi zahtevali sporazum nastop s katero drugo skupino, se mora tak predlog, ki bodi stvarno območje, predložiti izvršnemu odboru v odločitev.

4. Za kandidate za oblastne poslance naj se postavijo možje, ki so po ugledu in zaupanju najmočnejši med narodom in katerih osebnosti dajejo največ garancije za uspeh liste. Tej potrebi in temu velikemu interesu se morajo podrediti vse osebne ambicije in želje.

5. Kandidacija oblastnih poslancev se izvrši na srezkem zborovanju, ki ga skliče predsednik srezkega odbora. Ta odbor tvorijo: člani srezkega odbora in zastopniki krajevnih organizacij oziroma strankini zaupniki iz krajev, ki nimajo organizacij. Število zastopnikov se ugotovi na podlagi izida zadnjih volitev v Narodno skupščino, kjer pa to ne gre, po številu v organizacijah vpisanih članov. Do 30 glasov odnosno vpisanih članov ima pravico do enega zastopnika, vsakih nadaljnjih 30 pa po enega zastopnika. Zastopnike izvolijo krajevni odbori, ki jim izdajo pismena pooblastila. — Ako je izvoljen zastopnik zadržan in ne more priti na kandidacijsko zborovanje, se lahko da zastopati po namestniku, ki mu je treba izstaviti posebno pooblastilo. Namestnik ima toliko glasov, kolikor izvoljenih zastopnikov zastopa.

6. Krajevni odbori oz. strankini zaupniki se pozivajo, da takoj naznanijo srezkim odborom imena čuvarjev skrinje oz. njih namestnikov za posamezna volišča.

Vsa obvestila o volilnem delu in zbiranju naj se pošljejo glavnemu tajništvu Beograd, kralja Milana 85 I.

Za novo razdelitev oblasti

Interpelacija demokratskega poslanca Andjelinovića.

Beograd, 27. novembra.

Demokratski poslanec dr. Andjelinović je vložil nužno interpelacijo o ministrski odredbi glede razdelitve dežele v oblasti in okraje. Razdelitev na Hrvatskem, Bosni, Hercegovini in Dalmaciji ne upošteva dovolj gospodarskih potreb prebivalstva, temveč sloni na strankarsko politični volilni geometriji. Oblasti so se v nekaterih delih dežele tako razdelile, da se je hrvatsko prebivalstvo razkosalo in ostalo povsod v manjšini. Dr. Andjelinović je zahteval, da se razdelitev oblasti prilagodi zahtevam in interesom prebivalstva.

Sporazum v praksi

Kako se radikali maščujejo nad hercegovinskimi radičevci.

Mostar, 27. nov.

Kako »prisrčno« razmerje vladja med radikali in radičevci in koliko uspehov je dosegel Stj. Radić s svojim agitacijskim potovanjem po Hercegovini, pričja sledeče: Monopolska uprava je v okrajih Mostar in Ljubuški znižala tobačne nasade za 40%, da bi na ta način gospodarsko oškodovala pridelovalce tobaka

v teh krajih, ki so po večini radičevci. V sosednjih krajih kjer imajo radikali večino, se ni dosedanje stanje v ničemer izpremenilo.

Pašičevci proti oblastni samoupravi

Nečedno izrabljanje oblastnih volitev v strankarske spekulativne namene.

Beograd, 27. nov.

Med tem ko so radičevci kapitulirali v svojem odporu proti oblastnim volitvam skuša Pašičeva skupina izrabiti to za široko državno politiko nedvomno velevažno odločitev za svoje strankarske spekulacije. Pašičevci so se postavili v afont proti oblastni samoupravi in trde, da je vlada sklenila nekaj, česar ni preje odobril radikalni klub. Notranjemu ministru Maksimoviću očitajo, da so ga vodili pri razpisu volitev njegovi strankarsko politični nagibi in da hoče v srbijskih oblastnih skupščinah pridobiti večino zase in za svojo skupino.

Ali bo razčiščena korupcijska afera Rade Pašića?

Radičevci trde, da je Rade Pašić kriv.

Beograd, 27. nov.

Parlamentarni preiskovalni odbor je imel danes dopoldan sejo. Ker so seje tega odbora tajne, so mogli poročevalci listov izvedeti zgolj to, kar so jim povedali odborovi člani po seji. Neki radičevci je izjavil vašemu dopisniku, da HSS slejkoprej vstaja na prvotni zahtevi, da se mora afera Rade Pašića razčiščiti tekom 8 dni. Pri radikalih pa se opaža tendenca, da se razčiščenje te nedvomno umazane aфере odloži do volitve v oblastne skupščine. Stališče HSS se v tem primeru strinja s stališči vseh opozicijskih strank. Tudi samostojni demokrate so mnenja, da je treba to korupcijsko afero čim prej razčiščiti. Po mnenju radičevcev je krivda Rade Pašića popolnoma dokazana in je treba za to izročiti naravnost državnemu pravdniku.

NOVI SAD NAJEMA 150MILIJONSKO POSOJILNO V AMERIKI.

Beograd, 27. novembra.

Mestna uprava v Novem Sadu je dobila iz Amerike ponudbo za posojilo v znesku 150

milijonov dinarjev. Posojilo pa bi se imelo uporabiti zgolj v investicijske svrhe: za vodovod (80 milijonov), za sejmišče, pokopališče, obdonavska skladišča in javne urade. Posojilo se bo amortiziralo z 9%. Mestni svet bo predlog proučil in skoraj gotovo tudi sprejel.

ROMUNSKI KRALJ UMIRA?

Beograd, 26. novembra.

Iz Bukarešte prihaja vest, da je zdravstveno stanje romunskega kralja Ferdinanda brezupno. Pojavili so se simptomi umiranja. Kraljica Marija je bila obveščena, da naj se na povratku iz Amerike ne ustavi v Parizu, ampak da naj se odpelje nemudoma in po najkrajši poti v Bukarešto.

BORZA

Curih (Avala), 27. novembra. Zaključni tečaj. Beograd 9.145, Paris 18.65, London 25.155, Newyork 518.625, Milan 21.90, Praga 15.355, Dunaj 73.20, Budimpešta 0.00725875, Berlin 123.10, Bruselj 72.10, Amsterdam 207.3375, Varšava 57.50, Bukarešta 2.8775, Sofija 3.7475.

Dnevna kronika

— Deklica je utonila. Iz Slov. gradca nam poročajo: V bližnjem Šmartnu opravljajo most čez Mislinjo. Trije šolski otroci so zdrknili v vodo. 2 dečka so kmalu rešili, deklico so potegnili iz vode daleč proč od mosta komaj živo. — Varnostne priprave pa take!

— Tragična smrt dečka na Urški gori. Iz Kotelji pri Guštanju nam poročajo: Pred časom se je poročalo, da se pogreša Pogorelec, učenec slovenjgraške meščanske šole, ki je šel meseca junija s par tovariši na Urško goro ter izginil brez sledu. Pred nekaj dnevi so šli iskati kotliski pastirji ovce pa so zagledali med skalami pod Šmohoričico dele človeškega telesa — približno vsega skupaj 5 kg. Po črevljih in jopiču se je dognalo, da so to ostanki zgoraj imenovanega. Zvedelo se je, da sta se s tovarišem ruvala za cvetice in se je pri tem zvalil nesrečni mladenič v prepad. Tovariš je iz bojazni molčal, zdaj pa so ga orožniki prisili, da je povedal grozno resnico.

Mariborske vesti

Maribor, 27. novembra.

Praznovanje 1. decembra

Uradno se objavlja:

Dan 1. decembra se praznuje kot državni praznik narodnega ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. V proslavo dneva se vrši ob 11. uri v tukašnji stolni in mestni cerkvi svečano cerkveno opravilo po običajnem obredu. Na šolah se ta dan ne vrši pouk, v državnih in drugih javnih uradih, kakor tudi v vseh obrtnih in trgovskih podjetjih počiva delo ves dan. Vsi državni uradi in javna oblastva naj razobestijo na svojih poslopih državne zastave.

Istega dne od 11.30 naprej sprejema veliki župan mariborske oblasti v županijski palači poklonitve in častitke.

Odlok ministrstva za notranje nose po katerem imajo biti na dan 1. decembra vse delavnice zaprte, se nanaša samo na obrtna in trgovinska podjetja, v industrijskih, rudarskih nlim podobnih podjetjih počiva delo ta dan samo tedaj, če zahtevajo delavci.

Državni dečji dispanzer

V Mariboru imamo že nekaj mesecev novo zdravstveno napravo, ki jo je na splošno željo naših zdravniških krogov ustanovilo ministrstvo za narodno zdravje.

vje. Že v septembru so se v to svrhnajeli prostori posvetovalnice za matere, ki se je nahajala v dečjem domu, sedaj pa se je posrečilo dobiti v sredini mesta večje in udobnejše prostore.

Dečji dispanzer je nastanjen na Slomškovem trgu št. 6. in razpolaga s posvetovalnico za matere kamor prinašajo matere svoje novorojenčke vsak torek in petek med 4. in 6. uro, da se njihov razvoj do 6. leta točno nadzoruje. Poleg posvetovalnice se nahaja tudi dečja poliklinika, kjer se zdravijo bolni otroci revnih starišev brezplačno. Nasveti in pouk pa se dajejo tudi nosečim ženam.

Za šefa omenjenega zavoda, ki je brez dvoma velikega pomena za zdravstvene razmere našega mesta in okolice, je bila imenovana g. dr. Valjavčeva ki si je pridobila dovolj znanja in prakse na pariških in drugih inozemskih klinikah.

Za Maribor pomeni ustanovljeni zdravstveni zavod za deco velikansko pridobitev, katere uspehe bomo lahko šele v bodočnosti pravilno cenili. Naši novi generaciji bo zagotovljen boljši razvoj, nje zdravstvene prilike se bodo izboljšale, kajti bolezn, ki jim je današnja mladina močno podvržena se bodo zatrlje v kati. V zdravju je bodočnost našega naroda in garancija za življenjske uspehe posameznika.

Pod nadzorstvom ge dr. Valjavčeve je sedaj 216 dojenčkov, ki se brez izjeme dobro razvijajo. Od aprila je bilo ozdravljenih 265 otrok, dočim sta umrla samo dva.

Na novo ustanovljeni dečji dispanzer opozarjamo vse matere, kajti dostop imajo vsi meščani in okoličani. V zadregi bo dober nasvet veliko koristil. Poslužite se ugodnosti, ki se vam nudi.

Maribor za zaslužne brate

(Od Jugoslov. Matice).

Zbirka Jugoslovanske Matice v Mariboru ob priliki dinarskega dne znaša skupno 10.831 Din 20 para.

Ta znesek je za Maribor odločno premajhen, kljub neugodnim razmeram, v katerih se nahajamo. Ako upoštevamo agitacijo, ki jo je razvila tukašnja podružnica J. M., ako nadalje upoštevamo dogodke v Italiji, ki so baš ob priliki dinarskega dne dosegli višek, moramo priznati, da slovenski Maribor ob 6. obletnici Rapalla ni storil svoje dolžnosti.

Koliko je Slovencev v Mariboru, ki niso ob tej priliki ničesar žrtvovali, ki niso položili na oltar domovine niti enega dinarja! Žalostno in sramotno je to dejstvo in se tudi s poplavam, na katere se mnogi prav radi sklicujejo, ne da opravičiti. Se manj pa s strankarstvom, ker je dovolj znano, da so zastopane v odboru J. M. vse stranke.

Dobro si zapomnimo, da je ta pot povsem zgrešena! V momentu ko smo postali brezbržni napram trpinom onstran mej, se odmikamo tudi od lastne domovine, se odmikamo od Jugoslavije. Naša ljubezen ne sme poznati državnih mej, ki so nam bile vsiljene! Ker je boj naših bratov mnogo težji, jih moramo podpirati, moramo za nje žrtvovati vsaj ob vsaki obletnici po 1 Din vsak kajti kljub težkim razmeram, v katerih živimo, smo še vedno na boljšem od njih, ker imamo svobodo, ki pomeni največje dobro, istotako kakor pomeni suženjstvo največje zlo.

Jugoslovanska Matica je tudi pričakovala, da jo bodo slovenska narodna društva pri zbirki neizmerno podpirala. Na žalost pa so se odzvala samo nekatera društva, med temi v prvi vrsti Organizacija jugoslovanskih nacionalistov nadalje pevsko društvo »Jadrana« in pevsko društvo »Zarja« ter deloma tudi Slovensko žensko društvo.

Kavarne so popolnoma odrekle. Gostilne so nabrale 557 Din. V kinematografih in gledališču je bilo nabranega 630 Din in sicer v Grajskem 400 Din, Apollo 100 Din, Diana 20 Din in v Nar. gledališču 110 Din. Na prireditvi »Jadrana« se je nabralo 292 Din, na prireditvi »Zarje« v Pobrežju 150 Din, čisti dobiček »Primorskega večera« Prosvetne zveze je znašal 130 Din.

Gotovo je, da bi bil uspeh za Maribor lahko časten, ako bi številna naša društva storila svojo dolžnost in enkrat na leto posvetila svoje sile neosvojenim domovini. Tako pa ne sme napre! — Ako nočemo, da bo nacionalna misel popolnoma zamrla, se moramo učiti pri velikih narodih, kako je treba delati za sinove v robstvu. In ne samo pri velikih, tudi mala Srbija naj nam bo v tem oziru za vzgled. Enkrat na leto samo priredi J. M. zbirko, ta pa mora ob soodelovanju celokupnega naroda za Maribor več izkazati kakor 10.000 Din.

Kdor je storil svojo dolžnost, temu gre hvala, ostali pa lahko popravijo, kar so v tem oziru zagrešili in zamudili.

m Opozorilo mariborskemu trgovstvu. Glede praznikov v mesecu decembru razglašja trgovski gremij sledeči red: 1. decembra je državni praznik in so trgovine ves dan zaprte, istotako ostanejo trgovine tudi na praznik dne 8. decembra zaprte. Nedeljo pred Miklavševim dne 5. decembra smejo biti trgovine odprte do 3. ure popoldne. Dne 17. decembra je rojstni dan Nj. Vel. kralja in morajo biti med službo božjo to je med 11.

in 12. uro vsi lokali zaprti. Dne 19. dec. je nedelja pred Božičem in smejo ta dan do 3. ure popoldne trgovine obratovati. — Trgovski gremij.

m Trgovski gremij za okolico Maribor naznanja vsem svojim članom, da morajo biti vse trgovine na državni praznik dne 1. decembra med službo božjo oziroma dopoldne zaprte.

m XI. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega bo v četrtek, dne 2. decembra t. l. ob 17. uri v mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročila odsekov.

m Predavanje o Rabindranthu Tagoreju. Pred kratkim se je mudil v naši državi veliki indijski pesnik in mislec Rabindra Nathi Takur. Osebnih prihod pesnikov je vzbudil še večje zanimanje za njegove spise, katerih nekateri imamo tudi Slovenci v dobrem prevodu. — Zanimalo bo izvedeti kaj več o osebnosti o življenju in delu tega duhovnega velikana našega časa. O Takurjevi osebnosti bo predaval v pondeljek dne 29. t. m. na »Ljudski univerzi« njen predsednik g. inž. Janko Kukovec. Priporočamo občinstvu, da obišče to predavanje v kar največjem številu. G. predavatelj bo predstavil Takurja v dveh predavanjih; v drugem bo govoril o njegovem svetovnem in življenjskem nazoru.

m Mariborski novinarji bodo letos zahtevali od raznih društev, oblasti in zasebnikov nekoliko pozornosti in predvsem apelirajo na one kroge, ki so v stalnem stiku z novinstvom in ki zahtevajo od njega uslug. Dne 1. decembra bo v Narod. gledališču svečani koncert. Novinarski klub bo inel v evidenci obisk in se nadeja, da omenjeni krogi ne bodo pustili novinarjev na cedilu, ker bi se morali novinarji v bodoče po tem ravnati.

m Almanah »Jadranska Straža«. — Ta priljubljen »Almanah« bo izšel tudi za l. 1927 in sicer v še razkošnejši obliki, ker bo tiskan v Ljubljani in ga bo krasilo razen mnogih slik v tekstu tudi 72 slik na celi strani v bakrotisku. — Cena mu bo kakor lani. Poverjeničstvo je prevzel tudi letos g. Jože Cijan Žel. uradnik v Vrazovi ul. št. 6 II. — Tudi letos bo rad segel vsak ljubitelj lepe knjige po tem almanahu, ki je neobhodno potreben vsakemu, ki hoče biti informiran o našem morju, o Dalmaciji itd. — Poverjenik prosi vse lanske naročnike, — tudi tiste ki niso plačali naročnine — pri naročilu, da bi mu javili vse nedostatkne glede II. letnika almanaha, posebno pa naj se oglase oni, ki ga niso prejeli.

m Podmladek društva Rdečega križa v Mariboru naznanja vsem mladim ljudem, da bo priredil kakor vsako leto tu-

di letos na državni praznik dne 1. dec. ob 3. uri popoldne v Götzovi dvorani koncert. Nastopali bodo z izbranim pevskim in godbenim programom Podmladkarji in Podmladkarice tukajšnjih šol. Vse podrobnosti bodo razvidne iz lepakov. V predprodaji se dobe vstopnice pri g. Zlati Brišnik in g. J. Höferju, na dan koncerta samega pa od 2. ure dalje pri blagajni v Götzovi dvorani.

m Muzikalni cercle znanega koncertnega in radio-tenorista Lujo Pleina bo v torek dne 7. decembra ob 8.30 zvečer v kazinski dvorani. Spored obsega krasne in izbrane točke domačega in svetovnega repertoarja. Kakor izvemo, bo odlični umetnik nastopil tudi na novinarskem koncertu.

m Dva pevca na slovnostnem koncertu dne 1. decembra v Narodnem gledališču. Na novinarskem koncertu dne 1. decembra bosta po vsej verjetnosti nastopila izven programa koncertni tenorist Lujo Plein, in mariborski operni pevec Neralič. Pogažanja so v teku in je verjetno, da se bo koncertni program pomnožil vsaj še za 2 točki.

m Mariborski novinarski klub. V pondeljek 29. t. m. ob 5. uri klubova seja v »Grajski kleti«. Dnevni red je važen, zato udeležba obvezna.

m Miklavžev večer priredi Podmladek rdečega križa s sodelovanjem Dramatičnega društva in orkestra »Drave« v nedeljo 5. decembra ob 16. uri v veliki dvorani Narodnega doma. Spored obsega poleg nastopa Miklavža, čarobno enodejanko »Čarodejna srajca« in otroški prizor »Miklavž prihaja« s spremljevanjem godbe. Darila naj se oddajo pri hišniku Narodnega doma proti potrdilu. Otroci do 10 let so v spremstvu staršev vstopnine prosti, ako se zanje ne zahteva sedež. Predprodaja vstopnic v trgovini Zlate Brišnik. Ker je del čistega dobička namenjen Ciril Metodovi družini za božičnico obmejnih deči, se preplačila hvaležno sprejemajo.

m V smrt radi koščka sladkorja. Pod tem naslovom smo objavili v »Taboru« z dne 23. t. m. notico o požraku samomora Adele S. Svojci nam pošasnjujejo, da je dotična storila ta obžalovanja vredni čin radi živčne bolezni, ne pa v sporu za šokolado.

m Ubogi tuberkulozni delavec z dvema otrokoma prosi pred bližajočo se zimno usmiljena srca, da mu naklonijo kaj tople obleke in obuvala za otroke, morebiti tudi kak prispevek v denarju. — Odda se v naši upravi.

m S sejnišču. Na sejem dne 23. t. m. so prignali, 11 konjev, 13 bikov, 79 volov, 478 krav in 16 telet, skupaj 597 komadov. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 8—9 Din, poldebili voli 6.25—7.75, plemenski

voli 5.75—6, biki za klanje 6, klavne krave debele 6—6.75, plemenske krave 5—5.75, krave za klobasarje 2.25—3, molzne krave 5—6, breje krave 5—6, mlada živina 4.50—8.50. Prodalo se je 229 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 7 komadov, v Italijo 15 komadov.

m Halo! Kavarna Evropa! Halo! — Samo še tri dni gostuje znani priljubljene kabaret Strekoza z izbranim poslovnim sporedom z štirimi prvovrstnimi operetnimi šlagerji polnimi smeha. Od 10. ure dalje pomnožen orkester. Po sporedu družinski ples. Prvovrstna vina. — Dobra postrežba. — Zmerne cene. 2478

m Mestna Orjuna Maribor ima uradne ure v tajništvu, »Narodnem domu« ob sredah od 19.—20. ure in ob nedeljah od 10.—11. ure. 2470

m Studenčani, pripravite se za sv. Miklavža! Kakor vsako leto, tako pride tudi letos v Sokolski dom, da obdari svoje mlade in stare prijatelje in sicer na predvečer svojega godu t. j. v nedeljo dne 5. decembra. Vzpored za ta slavnostni večer je sledeči: Točno ob 20. (8.) uri svira nebeška godba. Ob 21. uri telovadni nastop članstva in paraščaja. Ob 21.30 uri nastop sv. Miklavža z vsem nebeškim in peklenjskim spremstvom. Kratka pridiga in obdaritev. Po obdaritvi prosta zabava in ples do konca Darila sprejema Miklavžev poverjenik v Sokolskem domu proti navadni vpisnini že od 18. (6.) ure naprej. Vstopnina običajna. Obilne in točne udeležbe ter bogatih daril pričakujeta sv. Miklavž in studenški sokol.

m Listnica uredništva. (Gospodu s Pobrežja). Pismo prejel. Posnamem, da ste me docela napačno razumeli; vi zamenjate e ti čno o veličino naroda z njegovo velikostjo in kažete, da črpate vse pojmovanje sveta iz dnevnih časnikov. Malomeščansko obzorje. Vsaka nadaljna debata je odveč. Ostaneva vsak pri svojem. Urednik.

m Dame, pozor! Trajne kodre in vodno ondulirane izvršuje z veliko rutino damski česalni salon Štefan Dobaj, Maribor Gosposka ulica 36. Ker je obisk česalnega salona vedno velik, se opozarjajo dame od zunaj, da javijo z dopisnico čas prihoda ter si tako prihranijo čas in stroške. 2473

m Atelje Makart opozarja in prosi, naj se božična darila pravočasno naroče, da bo izpeljava slik najboljša. — Atelje Makart, Gosposka ul. 27, nasproti hotela »Pri zamorcu«. 2472

m v Grajski klet. Danes, soboto družinski večer s plesom. Začetek ob 8. uri. Odprto do 3. zjutraj. 2476

m Prvi december »Sokolski dan« proučava Sokolsko društvo v Mariboru dne 30. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani v Narodnem domu. Pozivljamo vse one

brate in sestre, ki so bili po prvem decembru 1925 v društvo na novo sprejeti ter vse ostalo članstvo, ki še ni položilo zaobljube, naj se proslave oziroma zaobljube sigurno udeležo.

m Pri Andreju Osetu domači praznik (iurež). Nove pošiljave stariga in novega ljutomierskega sortiranega vina, Rizling, Burgundec in Muškati. V soboto, nedeljo, torek in sredo ples. 2468

— Izvleček naređilnejših nesnih in rastlinskih beljakovin je »Juhana«. Pol čajne žličke Juhana daje vsaki juhi in prikuhi za 100% večjo redilnost in neprimerno boljši okus. Dobiva se povsod. 2456

m Srečke državne loterije. Igalcem Drž. raz. loterije se naznanja, da bodo srečke za 13. kolo oddane v promet dne 4. dec. Srečke se naročujejo pri Coležu na Aleksandrovi cesti 42 (poleg trgovine z železnino Karažija). Igalcem ki so si nabavili srečke drž. loterije se je pokazal zadovoljiv uspeh, ker je bilo pri 12. kolu že doslej izžrebanih precejšnje število večjih dobitkov, kar je že občinstvu v splošnem znano. Pričakuje se, da bodo ravno tukaj izžrebani tuli pri 13. kolu največji dobitki. Kdor naročuje srečke v omenjenem podjetju, mu tudi odpade vsa neprijetna pisarija, naročevanje srečk po pošti in drugi stroški. 2452

m Najboljše čevlje KARO dobite: Maribor, Koroška cesta 19 in od 1. oktobra tudi Aleksandrova c. 23 v trgovini St. Černetič. 2048

„ITO“ krema za zobe - najboljša

Narodno gledališče

REPERTOAR.

Sobota, 27. novembra ob 20. »Lepa Helena«, ab. A.

Nedelja, 28. novembra ob 20. uri »Grotica Marica«.

Pondeljek, 29. novembra, Zaprto.

Torek, 30. novembra ob 20. uri »Veronika Deseniška«. Slavnostna predstava, gostovanje ge. Šaričeve in g. Pfeifera.

Sreda, 1. decembra ob 20. »Slavnostni koncert« v korist Udruženja novinarjev.

Repriza klasične operete »Lepa Helena«, ki je dosegla pri premijeri lep uspeh in kjer se je občinstvo izborna zabavalo bo danes v soboto 27. t. m.

Gostovanje ge. Šaričeve v mariborski dram. Na predvečer narodnega praznika, dne 30. nov. gostuje prvakinja ljubljanske drame, ga Šaričeva v naslovni vlogi »Veronika Deseniška«. Z njo nastopi g. Pfeifer iz Celja kot Friderik, ki je v tej vlogi tudi v Ljubljani imel zelo lep uspeh.

Slavnostna predstava v mariborskem gledališču. Na predvečer narodnega praznika, v torek, dne 30. nov. se vpripori »Veronika Deseniška« kot slavnostna predstava. Pri tej priliki nastopita kot gosta ga Šaričeva iz Ljubljane in g. Pfeifer iz Celja.

Danes Ob 16. uri: Let na severni tečaj R. Amundsena 1925

do

1. XII. Vele-KINO film

Bratje Schellenberg

Vele-film

APOLO

Conrad Veidt, Lil Dagover, Bruno Kastner, Liane Haid

L Mravljak:

Vuzenica

(Črtice po zgodovinskih virih).

A. Gospodje Vuzeniški.

Kakor doznam iz listin, so imeli v naših krajih v 12. stoletju največ posesti benediktinski samostan v St. Pavlu in Trušnjani, (Trušnje so vas in gradovi severno Velikovca). Oton Trušnjani je prodal leta 1187 svojo posestvo Sekožen (pri Vuzenici) benediktincem v St. Pavlu za 62 mark srebra, kateri denar je rabil, ker se je menda sam hotel udeležiti križarske vojske. Matilda, hči tega Trušnjana, ki je bila omožena s Kolonom iz Zalma, »de Saeldenhoven-Saeldenhaim«. (Zalem = Seldenhaim, grad in vas 8 km severno Celovca) je dobila najbrže kot jutro posestva Trušnjanov pri Vuzenici. Na najprimernejšem mestu, dostopnem le od vzhodne strani, je začel ta Kolon zidati svoj grad, ki ga je imenoval po svoji domačiji »Saeldenhof«; očetov grad »Saeldenhaim«, saelde pomeni v srednjeveški nemščini sreča, haim je dom. toraj pomeni Saeldenhaim: Srečni dom) si je vzel kot vzor in v zmanjšani obliki sezidal tu sličnega; in da ohrani spomin na domačijo, je svoj grad imenoval »Saeldenhof« = »Srečni dvor«. Ne da se seveda dognati, kedaj je

začel zidati grad; že l. 1222 (decembra) pa izvemo, da je bil več let omožen (z Matildo iz Trušeni) in da je imel več otrok, od katerih je imenovan le sin Kolon. Iz tega moremo sklepati, da je tudi že pred tem letom začel graditi svojo novo domačijo, tem bolj, ker je bil oni Kolon Trušnjani ki je bil 2. januarja 1222 navzoč, ko je vojvoda Lintold potrdil samostanu v St. Pavlu posestvo in sodno pravico pri Sv. Lovrencu na Pohorju, menda naš Kolon I. Vuzeniški, ki je pač kot »dober« sosed moral vedeti, kaj se dogaja v njegovi soseščini in kakšne pravice in privilegije si je pridobil samostan.

Sploh pa zasledimo gospode Vuzeniške pod imenom »de Seldenhoven« šele leta 1248, do tja so se pač imenovali: ali »de Saeldenhaim«, če je šlo za njih Zalmska posestva, ali pa »de Truhsen«, če je šlo za bivšo last Trušnjanov. Ime »Saeldenhofen« je bilo pač takrat še preveč neznano, da bi bil kak gospod »de Saldenhove« mogel imponirati sodobnikom, zlasti pa ne višjemu plemstvu. S časom se je seve i to ime udomačilo, tudi ta kraj je postal znan, in od takrat (leta 1248) zasledimo ime gospodov Vuzeniških v listinah na častnem, često na prvem mestu med pričami.

Ako si danes pogledamo razvaline gradu, vidimo, da je pač moral biti precej razsežen, da ne rečem ogro-

men; in da tega pri takratnih sredstvih niso dogradili v enem ali dveh letih, marveč da moramo računati za zgraditev najmanje deset, še verjetnejše pa okoli dvajset let, posebno še, če pomislimo, da so bržčas napravili že takrat podzemne rove (v spodnji trg in na Kamen), izklesali jih takorekoč v skalo. — tako bi prišli do zaključka, da je bil grad zgotovljen mogoče okoli leta 1235.

Kolon I. Vuzeniški (Zalmski) je najbrže tudi približno ta čas umrl, kajti v listini od 20. septembra 1236 (izdani v Zalmu) nahajamo že njegovega sina Kolona II. kot gospoda, ki svojemu podložniku Witemaru dovoli prodajo neke vogtije. Istega Kolona zasledimo tudi v listini leta 1238, kjer se prvič imenuje Vuzenica (Saeldenhoven); Pilung, vitez iz Vuzenice, daruje namreč v sporazumu s svojo ženo Elizabeto in s privoljenjem s v ožega gospoda Kolona Zalmskega razna posestva in dohodke cerkvi v Velikovcu, med pričami tega akta pa nahajamo tudi Ditmara, župnika v Vuzenici (Dietmarus plebanus de Saeldenhoven).

V letih 1245 do 1254 so Trušnjani često nadlegovali šentpavelska posestva in napadali samostanske ljudi; tako vemo, da je Kolon Trušnjani (K. II. Vuzeniški) leta 1245 napravil kot vazal šentpavelskega samostana na njegovih posestvih dokaj škodo in

moral zato plačati 10 mark odškodnine. Priči te poravnave sta bila tudi Vuzeničana Libhard, sin Reinberta, in Pilung, sin že gore omenjenega Pilunga. Leta 1247 je Kolon kupil za 80 mark tudi od benediktincev naselbino Sekožen, menda baš zato, da se izogne s tem drugim sitnostim, leta 1254 pa se je poravnal njegov sin Kolon III. v St. Lovrencu s samostanom radi ondotnih obmejnih preprirov. — Kako važna oseba je bil gospod Vuzeniški, nam kaže ravno ureditev teh obmejnih sporov, kajti pri poravnavi (dne 26. avgusta 1254 v St. Lovrencu) je bil navzoč sam koroški vojvoda Bernard s svojim sinom Ulrikom, potem vuzeniški župnik Ditmar (II.), neki Peter iz Vuzenice, Sifrid Marnberški in mnogo bližnjih višjih plemičev. Kolon II. je imel brata Konrada, s katerim je bil 24. junija 1251 v Mariburgu navzoč, ko sta Gizela, vdova Alberta Marnberškega in njen sin Sifrid izdala ustanovno listino za svoj samostan dominikank. Kolon Vuzeniški je dobil leta 1248 od svojega sorodnika Henrika Grabštajnskega pravico, da sme odkupiti od samostana v Vetrinju 12 kmetij v okolici Vuzenice za 40 mark; v listini se omenja Asank, ki je imel v fevd 6 kmetij, med pričami pa sta Reinbert in Herbord iz Vuzenice. Istega leta je bil Kolon II, tudi v Tolminu (31. avg.).

(Dalje sledi)

Kultura in umetnost

Otvoritev Trstenjakove umetnostne razstave

Danes dopoldne je bila v kazinski dvorani otvorjena umetnostna razstava akademičnega slikarja g. Ante Trstenjaka. Razstavo je otvoril v imenu ljubljanskega Učruženja oblikujočih umetnikov g. ing. arh. Rado Kregar iz Ljubljane. Razstava obsega okrog 50 del v olju, akvarelu in pasteli, po veliki večini pokrajinske motive in nekaj portretov. Med pokrajinskimi slikami zavzemajo posebno mesto motivi iz Prekije in dalmatinski pejzaži z morjem. Prvi kakor drugi kažejo umetnikovo izraževalno silo, veliko tehnično znanje in posebej še močno simpatijo do živahnih barv. Razstava nudi še boljše vtis nego zadnja Trstenjakova razstava v Mariboru. Umetnik se neprestano razvija in napreduje.

Razstavljena je tudi velika slika kralja Aleksandra, ki jo je g. Trstenjak izdelal za veliko županstvo.

Ante Trstenjak je ljubomski rojak. Študiral je v Pragi in v Parizu. V Parizu je priredil razstavo, ki je prinesla mlademu slovenskemu umetniku lep moralni in celo gnotni uspeh. Tudi v Pragi je imel koncem lanskega leta čeden uspeh. Po mariborski razstavi se bo umetnik vrnil v Pariz.

Priporočamo občinstvu, da si ogleda to res zanimivo in učinkovito razstavo.

Predavanje o kazni in kaznilnicah

Snoči se je vršilo na Ljudski univerzi predavanje g. višjega kaznil. ravnatelja N. J. Vrabla, ki je vzbudilo izredno lepo zanimanje. Udeležili so se ga hvaležni poslušalci iz vseh slojev, posebno veliko pa je bilo juristov.

Predavatelj je obdelal tekmo dveh ur nprav ogromno snov na tako gladek in zanimiv način, da je ostala pozornost slušateljev do zadnjega trenutka napeta. Po snovi se je delilo predavanje na dva dela:

V uvodu je razvil predavatelj osnovne nazore o pomenu in namenu kazni. Nje pozitivne in negativne strani. V prvem delu predavanja je orisal zgodovino kazni od najstarejših časov do dobe, ko je jela tudi tu odločevati ideja humanosti in dobrote. V zgodovinskem pregledu se je posebno oziral na našo domačo zgodovino. Pokazal je na podlagi slovenske narodne pesni v Štrekljevi zbirki, kako sodi naše ljudstvo o kazni in kaznjencih. Nato je opisal žalostne razmere, ki so vladale v časih grajščin-ske tlače v grajskih ječah. Na primerih iz zgodovine Ormoža, Ljutomerja in Središča je pokazal, kakemu trpinčenju so bili podvrženi delikventi, med njimi pa tudi docela nedolžni ljudje, kakor so bile čaravnice. V Središču je stal še l. 1757. sramotni »pranger«, h kateremu so privezali delikvente, v Toluju pa stoji še danes, ker ima kot Mitrov rimski spomenik veliko zgodovinsko vrednost.

V drugem delu predavanja je govornik upeljal slušatelje v mariborsko moško kaznilnico in jih na sistemu kazni in ureditvi kaznilnic seznanil z današnjim pojmovanjem kazni, ki je odpravilo strahotno turturo in pretvorilo kaznilnico v poboljševalnico, kjer se skušajo kaznjenci vzgojiti za pošteno življenje, priznoma, kjer se tudi z zločinci, ki so za dolgo dobo let, morda za vse življenje, odrezani od sveta, postopa na človekoljubnem način. Predavatelj je opisal razne sisteme kazni in njih upliv na kaznjence, očrtal duševno življenje v kaznilnici in podal nekaj primerov, kako si kaznjenci skušajo pomagati, zadostiti svojim navadam in razvadam itd. Prebral je tudi nekoliko karakterističnih pisem. Slednjič je opisal še na kratko druge kaznilnice v naši državi, zlasti slovito lepoglavsko.

Buren aplavz je nagradil predavatelja za njegova zanimiva izvajanja. Občinstvo je zaupšalo predavatelju z novimi pogledi na kriminalni problem človeštva, posebej pa še z novimi pogledi na tisto tajinstveno zidovje kaznilnice, ki je kakor kak otok sredi našega vsakdanjega življenja, otok, kjer žive nesrečni izobčenci iz družbe docela drugačno življenje. Občinstvo je lahko tudi dobilo zavest, da je g. višji kaznil. ravnatelj Vrabl mož na svojem mestu, ki skuša s humanostjo olajšati kaznjencem trde dneve, hkrati pa tudi doseči namen, ki ga ima država s kaznijo.

Slovenska knjiga

V članku »Teden slovaške knjige«, ki smo ga objavili pred 14 dnevi na tem mestu, smo opisali, kako drugi narodi skrbijo, da razširjajo svojo domačo literaturo. Zlasti smo opozorili na vzgled Slovkov. Nismo pričakovali kdovekakega odmeva, vendar pa se nam je — v optimističnem trenutku — zdelo, da naše vrstice ne bodo zaman, da se bo kdo oglašil in povedal svojo besedo: skratka, da se bo sproženo vprašanje tudi v našem ozkem krogu valilo naprej. Toda zgodilo se je samo to, da ni nihče niti z mezinem ganil. Vajeni smo čitati tuje liste in vidimo, kako se tam razpravlja o takih vprašanjih. Če kdo kaj napiše o zadevi, ki ji priznava aktualnost, se razvije iz tega javna diskusija. Vsak resen in dobro mišljen predlog najde skoraj avtomatično svoj krog ljudi, ki ga bodisi sprejmejo bodisi odbijejo, ki pa vsaj reagirajo nanj. Pri nas se najde tak krog k večjemu v političnih vprašanjih. Tam se dostikrat obirajo kosti, zakaž narod smo, ki pravega kulturnega življenja sploh ni imel. Pri nas ima velik del ljudi, pa tudi inteligence o kulturi posebej pa še o literaturi in o umetnosti tiste nazore, ki jih je grajal že Prešeren v svoji »Novi pisariji«. Če govoriš o velikih narodnih vprašanjih, moriš govoriti o kakem lokalnem skandalu, kakor je na pr. to, da je ta ali oni memskutar godrnjal čez državo, ptem te bodo vsi razumeli. Če pa govoriš in pišeš o tem, da propada naša slovenska knjiga, da bi bilo treba na velikopoteznejši način oživiti zanimanje za njo, se nihče za to ne zmeni. — Kaj pravi, da knjiga propada? Pa naj! Je itak ne bremo. Saj dobimo vsak dan časnik v hišo in če se hočemo zabavati, imamo film.

Tako mislijo in govore celo oni, ki sicer radi naglašajo, da moramo čuvati to, kar je domače, naše. Ali med njimi so tudi taki ljudje, ki imajo nejasne pojme in ki menijo, da je slovenska knjiga radi »narodnega jedinstva« obsojena na smrt in da je ne kaže reševati. Po navadi so to ljudje, ki sploh ne berejo knjig — seveda tudi srbohrvatskih ne. Tem je, kajpa, docela prav, če slovenska knjiga propada, če založniki tožijo, da ne morejo prodati knjig. Od njih boš tudi slišal, da je to stvar založnikov. Kulturna društva da bi se brigala za to? Kaj še! Nacionálna društva? Nimalo!

V naši zmaterializirani sredini (ki pa ni niti toliko materialistična kot zaspána) se knjiga ne čišla in navadno niti nihče ne čita, če Vl. Levstik piše o tej zadevi v »Jutru«. Saj ima »Jutro« daleko zanimivejše čtivo!

Ko bi naši ljudje malo več brali tuje knjige in revije, bi izvedeli, da mali narodi kot so Danci, Švedi, Letonci, Finci itd. veliko več delajo za resnični kulturni napredek nego mi. Naša javnost se sama ne zaveda, da smo v primeri s predvojno dobo Slovenci v marsičem nazadovali, daš imamo danes svobodo in več sredstev. To se tako ne opazi, kakor če človek, ki se je pred vojno zgrajal radi ruskega absolutizma, danes čisto mirno zagovarja »močno roko« in fašizem in meni, da je ostal zvest svojim naprednim nazorom. Pa ni, najsi se tudi na glavo postavi!

Mi smatramo, da je slovenska knjiga važna nacionalna zadeva in da bi kazalo, če bi jela naša društva in drugi kulturni činitelji malo več razmišljati o tem, ali se ne bi dala slovenska knjiga s sistematičnejšo organizacijo bolj razširiti med ljudstvo. Če imamo že razne praznike, ali ne bi mogli imeti kakor Španci praznik svoje knjige, denimo na Prešernov rojstni dan? Tega dne bi se vršili v večjih krajih pod okriljem kulturnih društev knjižni sejmi prirejala bi se predavanja o knjigi, slovesno otvarjale nove javne knjižnice. Če to uspeva drugod, zakaj ne bi pri nas? — Toda treba je vzeti v roke organizacijo takih prireditvev, v to so pa poklicana vsa kulturna društva brez razlike, zakaj to bi moralo biti za vse narodne sloje enako. Ne mislimo praznika, ko ne bi ljudje delali, ampak dan, ko bi po dovršenem delu mislili na knjigo, ko bi se s pomočjo občinskih in vladnih subvencij ter izrednih popustov s strani založnikov dobivale dobre knjige po znižani ceni, ko bi deca prinašala domov podarjene ali po nizki ceni nabavljene mladinske knjige. Drugod to gre, le pri nas da ne bi šlo?!

In navsezadnje bi bil vsaj ta uspeh: Ljudje bi več ko doslej mislili na knjigo.

Morda bi se vendarle nekoliko praznilo gostilne in bi ljudje pod domačo svetilko uživali izbrane sadove človeškega uma in srca. Morda taki državljani ne bi bili tako brezhrbtenični in amoralni strankarji kot so sedaj, ko knjigo tolikokrat nadomešča bokal vina, morda bi bila politika malo težja in odgovornejša reč, ali to jamčimo: narodna svoboda bi bila sigurnejša in življenje bi bilo lepše, jasnejše. In javno delo, ki nima tega pred očmi, je le špekulacija z ljudskim zaupanjem in slabostmi! B.

Zgodovinske znamenitosti naše države

Vedno se naglašja, da je Italija en sam umetnostni in zgodovinski muzej, kjer skoraj vsak kamen govori o preteklosti. To je do neke mere res in prav temu ima zahvaliti — mimo svojih prirodnih lepot in južnega podnebja — za tako živahen tujski promet. Pa tudi dežele, ki ne žive toliko od tujkega prometa, se ponašajo s svojimi zgodovinskimi ostanki. Tako na pr. Francija in Nemčija. S kako skrbjo in ljubeznijo se čuvajo v nemških mestih starinske hiše, cerkve, spomeniki in druge naprave! V tem se kaže narodova veličina. Slovenci, ki imamo v primeri z drugimi narodi kaj skromno zgodovino, se premalo brigamo celo za to, kar imamo. Ta — dejal bi — topost nasproti zgodovini je sploh značilna za narod, ki se opira v prvi vrsti na prirodno pravo, ne pa na rumene pergamente in jedva čitljive kamenite spomenike. Deloma je krivo tudi to, da naši zgodovinarji niso imeli zadostnih sredstev za raziskovanje in so večino zanimivih izkopnin na naši zemlji izvršili Nemci. Tako so smatrali Nemci raziskovanje starega Poetovina za svojo domeno. Šele po prevratu smo prevzeli Slovenci ptujске starine in ptujsko »Muzejsko društvo« je storilo veliko uslugo sebi in domači zgodovini, da je izdalo lepo Abramovičevno knjigo. Sedaj, ko imamo knjigo, ki nas vodi po starorimskem Poetoviju, bi se moralo pokazati večje zanimanje za zgodovinski Ptuj kot se kaže. Prirediti bi se morali poučni izleti v edino mesto v Sloveniji, ki se po svojih starinah izza rimskih časov približuje slovesu Splita in nekaterih italijanskih in provencalskih mest. Ali za to ni pravega zanimanja, kakor ni pri naših činiteljih prave volje (in razumevanja), da bi se obnovile nekaterih italijanskih in provencalskih V Mariboru je malo zgodovinskih znamenitosti, toda tudi na te nihče ne pazi. Kmetijski narod, kakor smo Slovenci po veliki večini, nima za to pravega smisla.

Boljše je na Hrvaškem. Poglejmo si samo Zagreb, ki ima par lepih, skrbno negovanih zgodovinskih znamenitosti, daš, seveda, tudi tu ni vse tako kot bi moralo biti. Toda ne da se zatajiti, da Hrvați razmeroma veliko store za svojo zgodovino. Dalmacija je izmed vseh naših pokrajin zgodovinsko najbolj bogata in znamenita pokrajina. Split, Solin, Dubrovnik, Šibenik, Trogir — to je samo nekaj imen, ki pa vsako od njih veliko pomeni. Dalmacija je v zgodovinskem in umetnostnem smislu naša Italija. Zlasti za rimsko in renesančno dobo. Tudi Bosna je zgodovinsko znamenitaja nego se splošno misli, o čemur priča veliki sarajevski muzej.

Manj pomembni sta Srbija in Črna gora, zato pa je Južna Srbija (Macedonija) uprav zakladnica zgodovine. — Prav te dni je objavila beogradska »Politika« kratek pregled raznih zgodovinskih znamenitosti, ki so se odkrile v zadnjih letih. Najznamenitejše so pač izkopine na nekdanjem bizantinskem mestu Stobi. Izkopavanje je vodil ptujski rojak, novoimenovani profesor ljubljanske univerze dr. Balduin Sarija. Odkril se je lep amfiteater, na svetlo so prišli razni prav zanimivi arhitektonski deli tega nekoč slavnega in cvetočega mesta. V Skoplju se začemjajo počasi gibati in z novim veseljem se raziskuje starosrbska zgodovina, čije mnogi dokumenti so zakopani v zemlji, medtem ko stare cerkve in zadužbine, ki so kljubovaje večstoletnemu azijskemu gospodstvu, vedno bolj propadajo, ker se zanje nihče ne zmeni. Vendar pa je še danes nakopičenega v teh samostanih obilo neobdelanega zgodovinskega materialja in toliko drugih znamenitosti, da bi lahko postala srbska Macedonija daleč po svetu znamenita, če bi se pri nas taka reč znala in hotela urediti. — Prav minule dni so odkrili v Južni Srbiji noznano starokrščansko cerkev na nekem težko dostopnem mestu. Žal da se Srbi vse premalo zmenijo za to, kljub temu, da se sicer radi ponašajo s svojo preteklostjo.

Največji srbski vladar je bil nedvomno car Dušan Silni, čigar znameniti zakonik se je ohranil. Sedaj se skopsko muzejsko društvo bavi z načrtom, da začne kopati na mestu, kjer je stala Dušanova prekrasna zadužbina, ki je bil v nji veliki car pokopan. Tekom stoletij je vse pokrila zemlja, je marmor so porabili Turki za Sinan-pešino džamijo. Zgodovinarji se nadejajo, da so vendarle ostale v zemlji še razne znamenitosti, neverjetno pa se zdi, da bi se odkrili telesni ostanki carja Dušana, ker stare listine trde, da so jih odstranili iz cerkve še pred prihodom Turkov. Kaj se je zgodilo s kostmi carja Dušana? Ohranjeno je pismo patrijarha Pajsije, ki pravi, da so jih raznesli razni menihi, ki so jih smatrali za relikvijo. Tako so se porazgubile. Našli pa so nagrobno ploščo Dušanove matere. Ploščo so Bolgari med vojno odnesli, a so jo nedavno vendarle morali vrniti. Zgodovinsko bogastvo Južne Srbije je veliko, toda neurejeno, neobdelano in nedostopno. Morda bo nekoč, ko bodo razmere boljše, privabilo marsikakega tujca.

Vsekakor tvori naša država z zgodovinskega vidika dočaj pester mozaik in čaka domačo zgodovino še veliko dela. Preden bo vse to raziskala in uredila, tako da bo ohranjeno bodočnosti. Na pomoč pa bi morala priskočiti mimo države tudi širša javnost, ki naj bi posvečala več pozornosti zgodovini in njenim spomenikom. B.

Kako je na visokih šolah v sovj. Rusiji

Visokošolski studij v današnji Rusiji se v marsičem razlikuje od razmer na univerzah evropskega zapada. Studij na sovjetskih visokih šolah je takole urejen:

Sprejemajo se dijaki s predpisano predizobrazbo na podlagi posebnih izpitov. Samo kandidati, ki so absolventi t. zv. rabiakultet (delavskih fakultet), se sprejmejo brez izpitov, na podlagi absolutorija na delavskih fakultetah.

Studij na ruski univerzi traje pet let in sicer na medicinski, veterinarski, tehnični, agronomski, pravni in tudi na drugih. Štiri in pol let traja studij zgolj na šolah za socialno ekonomijo, na pedagoških in umetniških šolah.

Zadnje polletje uporabijo absolventi za priprave k diplomskemu izpitu ali pa da izdelajo samostojni diplomski o-snutek na tehnični visoki šoli. Delo, na podlagi katerega dobi absolvent diploma, se imenuje v sovjetski Rusiji »kvalifikacijsko delo«. Temo za diplomsko delo si izbere dijak sam ali sporazumno s profesorjem, mora pa biti iz one stroke, kateri se je kandidat posvetil.

Tekom visokošolskega studija mora dijak med počitnicami vsaj dvakrat delati praktično. Po navadi se izvršuje praksa poleti od 1. julija do 1. septembra. Tehniki delajo bodisi v tovarnah bodisi v laboratorijih, grade železnice, ceste, mostove. Pravniki morajo vršiti prakso v sodnih pisarnah, slušatelji pedagoških šol so zaposleni na poletnih šolah. Poleg tega se morajo izpopolnjevati v vadicah, ki so pridružene pedagoškim fakultetam. Medicinci in veterinarji delajo na klinikah, agronomi na sovjetskih posestvih in raznih poizkusnih stanicah.

Po končanih studijah in odobritvi diplomskega dela dobi absolvent klasifikacijo specialista in se v stroki eno leto praktično udeležuje. Delo je obvezno in podjetja morajo sprejemati praktikante po shematzmu, ki ga izdelajo narodni komisarij. Za to prakso in ravno tako tudi za časa velikih počitnic prejema dijak honorar po specialni tarifi, ki jih za posamezne industrijske panoge izdelujejo strokovne organizacije. V sovjetski Rusiji dobivajo tudi obrtniški vajenci določeno plačo.

Slušatelji sovjetskih visokih šol so deležni mnogih ugodnosti. Najprej moramo omeniti državne stipendije. Letos je od 110.000 visokošolcev 30.000 državnih gojencev. Stipendija v velikih mestih znaša 35 rubljev mesečno. Poleg teh državnih stipendij, ki jih vsako leto dodeljuje narodni prosvetni komisarijat, se razdeli še okrog 10.000 stipendij, ki jih razpišejo razne gospodarske institucije in zadrage. Tudi te stipendije so enako visoke kot državne.

Univerze so pod upravo izvoljenih organov. Šole vodi upravni sod, ki ga tvori pet članov pod vodstvom rektorja, ki se imenuje načelnik zavoda. Posameznim dekanatom načeljuje dekan. V vsaki upravi zavoda, kakor tudi v dekanatih je eden zastopnik dijaštva. Uprave in dekanati na volijo na profe-

sporskim in dijaških občinskih zborih, a volitve potrdi narodni prosvetni komisariat, ki ima tudi pravico veta proti posameznim kandidatom.

Sistem predavanja se polagoma umika in se uvaja seminarsko-laboratorijska metoda za skupine od 25—40 dijakov. Na podlagi celokupnega dela, ki ga vrši student ob semestru in ob zaključku leta, se ugotovi, ali je dijak zadostil zahtevam šole. Ako se delo dijaku prizna, tedaj se mu predmet vračuna v celokupni material, ki je potreben za absolviranje brez izpitov. Izpit se polaga le v slučaju, ako lektor ne prizna v seminarju slušateljevega dela.

Profesorski zbor je sestavljen večinoma od starih predvojnih profesorjev. Danes se udeležuje na sovjetskih univerzah že 99% prejšnjih profesorjev. — Še pred tremi leti jih je poučevalo samo 50%. Ostali so se umaknili. Honorar je znatno boljši kot ob revoluciji, a zahtevajo kljub temu, da se jim plače zvišajo, ker bi jim samo to omogočilo, da bi se docela posvetili delu in pouku.

x Dancing Boheme. Pravkar je izšel 1. zvezek te zbirke s hrvatskim in nem-

skim tekstom, ki obsega 20 najbolj priljubljenih in največjih plesnih »slagarjev« in pesmi za klavir. Tu so zbrani pristno moderni komadi, ki se tolikokrat svirajo in igrajo: tango, faksrot, carleston, valse Boston, blues in podobno. Interesantom se stvar sama ne sebi priporoča. Generalno zastopstvo za Slove-nijo je prevzela trgovina muzikalij Höfer v Mariboru, kjer se dobi komad po 30 Din.

x Marija Grošljeva. Čebelica brančelica. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Najtežje je izdajati lepe, mladinskemu duhu primerne knjige za otroke. Odkar so izšli Župančičevi »Paljčki poljančki«, je nismo imeli knjige ali slikanice, ki bi šla otrokom k srcu. Sedaj leži pred nami nova slikanica, ki jo je izdala Tiskovna zadruga in ji je napisala besedilo Marija Grošljeva, znana naša mladinska pisateljica. Elegantna velika oblika, večbarvne jasne slike in ljubko, otroškemu duhu primerno besedilo bo slikanico na mah priljubilo našim malčkom. Želimo jim, naj jim je prineseš sv. Miklavž ali Božiček. Slikanice razpošilja knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Iz življenja in sveta

Za ženski svet.

Lepota sodobne žene

»O okusu se ne da prepričati« — pravi pregovor. Proučevanje starih slikarjev dokazuje, kako izrazita je razlika med lepo žensko nekdanj in sedaj. Ženski ideali lepote so se izpremenjali na nepojmljiv način. Častilci današnje vitkosti nimajo razumevanja za nekdanj tako čislano Rubensovo polnost; manjka jim popolnoma stik v takratno žensko in ne razumejo, da je bil Rubensov tip takrat najbolj občudovan. Mogoče je Leonardo da Vincijeva Monna Lisa ena izmed redkih žena, ki se približuje in ugaja današnjemu okusu. Tudi ženski liki izza Rafaelove dobe so bližnji današnjemu okusu.

Pri »lepoti« ne gre za osebni, poedini slučaj, temveč za splošen, bolj razširjen nazor. Ako opazujemo naše ženske in ženske drugih narodov, opazimo popolno podobnost. Kljub vsem posebnostim je vendar pri vseh narodnostih povdarjen isti tip. Brez dvoma se je razvil v zadnjih dvajsetih letih popolnoma nov tip. Dva čimtelja sta uplivala in pomagala do veljave sedanjemu tipu. Prvi vzrok je iskati v »emancipaciji«. Lepota, ki se danes občuduje, ni več oni pravilni tip milobe, z ljubko smehljajočimi potezami. Temperamentne ženske s samozavestnim izrazom, živim, jasnim pogledom in odločnimi ter živahnimi kretnjami, uživajo splošno priznanje. Notranje življenje človeka se odraža v njegovi zunanosti. Neokretno, plašno obnašanje je odmev notranje negotovosti, ki si ne upa zagovarjati svojega mnenja. Svoboda moderne ženske, ki jo poseduje v vseh življenjskih vprašanih, je izražena v potezah obraza, v postavi. Danes dela vsako dekle, neglede na to, ali mora zaslužiti ali ne. Njen ponos obstoji v občutku samostojnosti in neodvisnosti od očetove denarnice. Malo je še takih deklet, ki se »da do poročiti«. Dober nasvet je vedno sprejemljiv, toda dati se zvabiti v zakon, to se že upira osebni samozavesti, ki jo današnja mladina poseduje v obilni meri.

Moderna žena tudi ve, da je preobilnost danes breme, ki ovira človeka pri delu. Že deklice so prežete s tem prepričanjem in se odpuščajo sladkarijam in vsem dobrotam; samo da ohranijo vitkost. Tudi to je napredek naše časa. Poprej so mamice menile, da so storile otrokom veliko dobrega, ako so jim očitali, da se preveč bavijo s telesom. Danes se to stremljenje vsestransko podpira. Že otrokom se vbija v glavo razločevanje lepega od grdega. Razumna mati neprestano povdarja, da storijo prikupljive, elastične kretnje, vitka, ozka, delazmožna postava in odločno veselje do dela, vsako dekle simpatično. Brez dvoma pripomorejo te okoliščine k lepoti današnje ženske.

Vsak moški pa ljubi ono žensko, ki se lahko prilagodi njegovim življenjskim razmeram: Moderna žena pa je ohranila lastnost, ki je v njenem življenju najvažnejša, namreč lastnost prilagoditve. Ženska, ki tega ne zmore, je redkokedaj srečna. Može pa, ki se da do uplavit in voditi od žena, so že jako redke prikazni. Ženske se danes zavedajo, da niso več okras moža, temveč le njegov prijatelj. Može, ki se ubijajo zaradi svoje

žene, so velika redkost. Kakor hitro občuti soprog, da hoče žena hoditi svoja pota, je konec prijateljstva, kajti danes se ne doprinaša več velike žrtve. Sicer ve žena, ki se je bavila s kakim poklicem, kako težavno je pridobivanje in si temu primerno uredi svoje želje in potrebe. Ona priznava denarju vrednost in ve, da je mož le v redkih slučajih pripravljen težko prisluženi denar razdeliti za nevedne reči. Prijateljsko razmerje med možem in ženo je največja pridobitev zadnjih dvajsetih let. Njemu imamo zahvaliti za uvidevnost in razumnost žene.

Današnja dekleta, ki se bavijo s sportom, so lepa, ker so opustila mehkužne kretnje in vse, kar je ženo nekdanj opeševalo. Od solnce ožgani obrazi, kratko postrizeni in gladko frizirani lasje izražajo zdravje. Današnjim možem ugajajo ženske, ki napravljajo zdrav in odločen utis. Mlado, vitko, zdravo dekle nespačenega obraza, je vedno prikupljivo in odgovarja idealom današnjega časa.

Navedeni razlogi upravičujejo trditve, da so današnje ženske lepše od prejšnjih. Stejno je, da so postale bolj naravne in da razumejo ljubezen in sodobno življenje.

Zvezdniki filmskega platna.

Harold Lloyd

ljubljenec vseh, ki se radi smejejo. — Kako je raznašalec časnikov postal kinogratec.

Od kinoigrancev — komikov si je sigurno pridobil največ občinstva Amerikanec Harold Lloyd, ki ni samo Amerikanec po idejah, temveč tudi po krvi. Kot otrok je Harold raznašal časnike in vzdrževal z zaslužkom vso rodbino. Izprva je prodajal časnike v nekem majnem mestu, kasneje pa se je preselil v Los Angeles, v kalifornijski center filmske umetnosti.

Kdor je stalno v Los Angelesu, posebno pa, ako je mnogo na ulici, kakor n. pr. Harold, ima večkrat priliko, da ga operaterji poleg drugih scen ujamejo na film. Tako je Harold prvič posodil svoje lice za neko dramo. Pravzaprav se ni videlo nič drugega razen črne sence. Moral je kot kolporter preteči ulico, torej nastopiti v vlogi, ki jo izvrševal nešteto krat. Ko je nekoč s prijatelji počival

na ulici, je zbijal šale. Nekje si je nabavil očala in si jih je nataknil na nos, kar je povzročilo med prijatelji tak krohot, da so se pričeli zbirati okoli te gruč mimoidoči ljudje. Videl ga je tudi Hal Roach, ameriški fabrikant filmov, ki mu je pripomogel do današnje slave. Danes dela Harold pri največji filmski družbi Paramount v dveh ali treh filmih, kar mu vrže več desetisoč dolarjev na teden.

Zanimivo je tudi, kako je Harold prišel do bivše filmske soigralka, ki mu je danes soproga. Razumljivo je, da se je zvezdi, kakor je Harold Lloyd, dnevno priglaševalo mnogo mladih ljudi, ki bi se hoteli posvetiti filmu. Nekega dne ga je obiskala tudi mlada deklica v jako moderni, toda za njo daleko preveliki obleki.

Na vprašanje, čemu se je tako oblekla, je izjavila, da so jo doslej v vseh filmskih pisarnah odslovili, češ, da je premlada. Ta groteskna ideja je bila mojstru humorja tako všeč, da je malo Mildred Davis angažiral za svojo partnerico; izprva samo v filmu, a kasneje tudi v življenju. Od njegovih novih filmov, ki so bili izdelani v letošnji sezoni, je najzanimivejši »1000 : 1«, ki je gotovo še vsakomur v živem spominu (Kino Apolo) in »Zakon v troje«, ki smo ga tudi videli v letošnji sezoni.

Neznani narodi na severu

Proučevanja in raziskovanja sovjetske etnografske zveze imajo čestokrat zadovoljive uspehe. Ekspedicije doživljajo na svojih potovanjih razna presenečenja in odkrivajo popolnoma neznana dejstva.

Nedavno se je vrnila v Petrograd ekspedicija, ki jo je vodil etnograf prof. Zolotarjev. Preiskala je severne dele Laponske in severne dele petrogradske gubernije in ugotovila, da žive na teh ozemljih narodi, o katerih so učenjaki domnevali, da so že davno izumrli.

Profesor Zolotarjev je v petrograjski akademiji poročal o svojem delu in raziskovanjih in izjavil, da je na novo odkril plemena, o katerih se je domnevalo, da ne žive več, med njimi: Esti Vepsi, Lžori in Vojdi. Vse omenjene narodnosti je prof. Zolotarjev dobera proučil in zbral z etnografskega stališča jako zanimive podatke. Ti narodi štejejo 10—15 tisoč ljudi, govore jezik, ki je soroden jeziku zapadno finskih narodov. Vepsi, ki žive ločeno, ne prevažajo blaga z vozmi, temveč prenašajo tovore na prastari način. Narod Vojdov prebiva v lišah, ki so popolnoma temne, ali v zemljo izkopanih duplinah. Vepsi pa žive skrajno primitivno, kakor pred 1000 leti.

Zolotarjeva ekspedicija je izbrala mnogo zanimivega materiala, ki je v zvezi z vsakdanjim življenjem omenjenih plemen: hrano, obleko, vzgojna sredstva. S sabo je ekspedicija prinesla tudi starinske obleke, stroje za predelavo raznih predmetov in druge zanimivosti. Od Vojdov so prinesli ščite, izdelane v obliki grbov, ki so označevali, kdo je lastnik selišča. Nekateri izmed teh ščitov so stari nad 500 let. Ekspedicija je tudi ugotovila, da Vepsi v verskih obredih časte domače bogove.

Konec haremov

Turčija, kakor jo poznamo iz romanov Pierra Lotija, dežela turbanov in fezov, jašmakov in haremov, pripada že preteklosti. V Carigradu nosijo danes moški klobuke, ženske pa hodijo po ulici brez zagrinjal čez obraz in jih nič ni sram. Izjemo delajo le še kake zakrknjene starke. Mnogoženstvo je odpravljeno. V veljavo je stopil novi zakon, ki določa, da si sme Turek vzeti le eno ženo. In ne sme je več odpustiti — kot pre-

— Kako se počuti prijatelj Kaizel odkar so mu amputirali nogi?

— Hvala, jako dobro, v nekaj dneh bo zopet na nogah.

je — kakor najetege slugo. Na prvi pogled se zdi čudno, da je prav prerok urškega nacionalizma Mustafa Kemal paša odpravil te starodavne običaje, ki so se zdeli vnani znak turške narodnosti. Toda te razlike, ki so značile nekoč ponos, so postale s časoma znak zaostalosti in manjvrednosti. Kakor so sultani že prej urejevali svoje armade po zapadnoevropskih vzorcih, tako daje Kemal paša Turkom občutek enakopravnosti z Evropo s tem, da uvaja zapadne običaje in gospodarske uredbe. Turist bo sicer obžaloval, da Turčija ni več tako slikovita in pitoreskna, vendar pa — Turčija ni radi turistov, temveč za Turke. Za žene so te izpremembe brez dvoma ogromna pridobitev. Legenda o trajnosti in neizpremenljivosti vzhoda, o nemožnosti, da bi Orientalci krenili na nova pota — je s turškim vzgledom temeljito razveljavljena.

Telefon namesto ure — budiljke

Budimpeštanska telefonska direkcija je nedavno uvedla zanimivo in koristno novost, takozvani telefonski budilnik. Treba je odslej le javiti centrali, ob kateri uri naj se prebudi abonent in telefonski zvonec ob določenem času pokliče številko, ki je naročila, da se jo kliče. Kakor se zdi, so se budimpeštanski meščani malo spoprjaznili z omenjeno novotarijo, kajti objavljena statistika dokazuje, da se je le dvajset abonentov posluževalo te ugodnosti. Probujanje telefonskim potom stane 1500 madžarskih kron (točno 1 dinar). Naročnina se pobira vsakega 1. v mesecu. Predpis določa, da se vsak abonent budi z nalasž za to montiranim zvonce, s čimer je onemogočeno nepravilno motenje raznih strank z navadnimi telefonskim zvonce. Dogajalo se je namreč, da so zlobni ljudje budi za šalo svoje prijatelje, ki nikakor miso želeli, da bi se jim motil mir in sen v prijetnih jutranjih urah.

Drobtine iz naše preteklosti

Kako so l. 1910. šteli mariborske Slovence. Uradno poročilo o ljudskem šteju v Mariboru l. 1910. pravi o nazadovanju Slovencev sledeče: »Glavni vzrok nazadovanja je splošna draginja stanovanj, ki sili Slovence, da se naseljujejo v okoliških občinah, čeravno so zaposleni v mestu. V mestu pa se naseljujejo gmotno močnejše nemške rodbine radi nemških šol.« Slovencev so l. 1910. našli 3820. Uradno poročilo pravi, da so to državni uradniki, duhovniki, šolske sestre (59), večina pa je bolnikov v bolnici in kaznjencev v kaznilnici.

Razvoj železnice v mariborski oblasti.

Jako zanimiv je razvoj železniškega omrežja v Sloveniji, katero sloni v glavnem na prvi železniški progi, ki je svoj prvotni pomen ohranila še do danes, t. j. na progi Dunaj—Trst. Prva proga, ki je bila zgrajena na slovenskem ozemlju in tudi na teritoriju naše države, je bil podaljšek l. 1844. otvorene železnice Dunaj—Gradec. L. 1846. je dobila Celje zvezo z Gradcem, a l. 1849. je dobila tudi Ljubljana zvezo z Dunajem, dočim je bila l. 1854. proga Južne železnice Dunaj—Trst v celoti dograjena. Proga Pragersko—Središče je bila otvorena l. 1860. Brežice so doble zvezo z Zidanim mostom l. 1862. Koroska proga Maribor—Franzensfeste je bila izročena prometu l. 1863. Radgona je dobila zvezo s Špiljem l. 1885., dočim je bila proga Radgona—Ljutomer dograjena pet let kasneje (1890). Proga Celje—Velenje je bila otvorena l. 1891., ozkotirna železnica iz Poljčan v Konjice pa l. 1892. Železnica Celje—Velenje je bila l. 1900. podaljšana do Dravograda in spojena s korosko progo (12. januarja). Kopališče Rogatec, oziroma Rogaska Slatina je dobila zvezo s postajo Grobelno 21. decembra 1903. Mesto Slovenska Bistrica pa je dobilo zvezo s postajo Slovenska Bistrica 11. decembra 1908.

Mariborski mestni arhiv.

V javnosti se je že večkrat povpraševalo po mestnem arhivu in tudi nekateri listi so načeli to vprašanje. Znano je bilo le to, da leži večji del mariborskega arhiva v inozemskih muzejih, kjer ga kolikor le mogoče skrivajo pred našimi zgodovinarji. Po daljšem poizvedovanju pa se je vendar posrečilo odkriti nahajališča teh važnih zgodovinskih dokumentov in ugotoviti stanje mestnih arhivov.

O mariborskem mestnem arhivu vemo doslej, da se je zbiral do l. 1214. in naprej. L. 1512. je prvotni arhiv pogorel in so bile uničene vse zanimive originalne listine o mestnih pravicah in svoboščinah. Še istega leta je magistrat menda po grajskih deželnih urbarjih sestavil posebno knjigo mestnih pravic in svoboščin.

Od l. 1512.—1848. se je mestni arhiv skrbno zbiral in shranjeval v posobnem prostoru, ki se je nahajal tam, kjer vodijo danes stopnice na magistrat. L. 1848. je bil mestni arhiv preurejen. Izložene so bile nekatere manj važne listine. Ob tej priliki se je našla tudi najstarejša listina, ki jo hranijo v našem arhivu, namreč iz l. 1529.

L. 1863. je Jožef Vizjak registraturo na novo uredil. Istega leta je kustos »Joanneuma« v Gradcu prosil mestno občino, naj prepusti arhiv »Joanneumu«. Mestna občina ga je sicer l. 1864. izročila, toda le v shrambo (»zur Aufbewahrung«). V »Joanneumu« je bil oddan tudi arhiv mariborske grajske gosposke l. 1878.

Od l. 1529.—1848. je bil oddan v celoti, v Mariboru so ostale le manj vredne listine: mestni obračuni, mitniški sezname, spor mariborskih meščanov z občino Pekre radi gozdov na Pohorju. (Od tega akta hrani naš arhiv najstarejšo listino: seznam prič) i. t. d.

Del arhiva od l. 1848.—1863. je izgubil. Dr. Puf je pripovedoval ravnatelju g. Kraigerju, da je zašedel listine iz takratne dobe pri nekem branjevcu v Ulici 10. oktobra, iz česar se domneva, da je bil arhiv oddan trgovcem za papir.

Od l. 1863.—1896. so shranjeni vsi važnejši dokumenti, kasneje pa sploh vse, razen stvari, ki so jih Nemci ob prevratu sežgali. Oktobra 1918. leta so na magistratnem dvorišču v noči sežigali štiri ure Nemcem nevarne listine. Poln voz registrature pa so baje vrgli v Dravo.

L. 1919. se je mestni arhiv deloma razdelil. Eden del je dobil policijski komisariat (društvene stvari). Zanimivo je, da v tem delu arhiva ni nikakih podatkov o delova-

nju ali članstvu »Südmarke«, »Drauwacht« in drugih nemških nacionalnih društev.

Listine obrtnih zadev je dobilo okrajno glavarstvo. Obrtni register od l. 1837. pa se nahaja na magistratu.

Izgubile so tudi vse statistike o ljudskem štetju l. 1900. in 1910., iz katerih bi bilo gotovo razvidno, kako so se uradno falzificirali podatki o slovenskem življu, da so ustvarili nemško večino.

Kakor čujemo, se za mestne arhive zanima tukajšnje Zgodovinsko društvo. Skrajni čas je, da se naše oblasti same pobrigajo zanj in zahtevajo, da se ti za naše mesto tako važni zgodovinski dokumenti čim preje vrnejo naši občini.

Kje so arhivi ostalih mest mariborske oblasti?

V »Joanneumu« se nahajajo tudi arhivi ostalih slovensko-štajerskih mest. Brežiški arhiv je bil oddan l. 1883., ravnatko tudi marenberški. L. 1891. je oddal v Gradec svoj arhiv tudi Ljutomer, Slovenska Bistrica (1891), Gornja Radgona (1892), Vojnik (1893), Ormož (1894), Slovenjgradec (1897), Gornji grad pa l. 1870. Za celjski in ptujski arhiv, ki sta gotovo zgodovinsko najzanimivejša, se ne ve, kje se nahajata.

Kino

GRAJSKI KINO

predvaja soboto 27. in nedeljo 28. nov. **OB LEPEM PLAVEM DONAVU** na splošno zahtevo.

APOLO KINO

predvaja še danes v soboto rusko-francosko delo »NICEVO«. Edinstveni film iz časa rusko-sovjetske ekspanzije.

Od nedelje 28. nov. do srede 1. decembra

BRATJE SCHELLENBERG

filmsko delo prav prve vrste v vsakem oziru. Po glasovitem istoimenskem romanu B. Kellermanna. — Iste dneve ob 16. (4) uri

Let na severni tečaj.

Brezprimerno junaški čin R. Amundsona, ki je lansko leto zadivil ves svet in tvoril največjo senzacijo. Veličastne posnetke je izvršil operater, ki se je udeležil tega v zgodovini zrakoplovstva najnevarnejšega aviatičnega podjetja. — Dodatek dve veseligrigi: »Mokri užitki« in »Hallo Hollywood«. Ob 16. uri splošno polovične cene.

KINO »DIANA« STUDENCI

Od sobote dne 27. novembra do vključno torška dne 30. novembra se predvaja »PAT in PATAČON« v sedmem nebu. Že imena teh dveh svetovno znanih komikov jamčita, da bodo prišli kinobiskovalci na svoj račun.

Sport

ISSK. Maribor — SK. Ilirija

Jutri popoldne ob 14.30 uri bo prvak Slovenije SK Ilirija odigral prijateljsko tekmo s ISSK Mariborom, prvakom mariborskega okrožja. »Ilirija« bo nastopila v najboljši postavi, ki jo momentano premore, dočim bo »Maribor« poslal v boj izdatno pojačan team. Proti »Iliriji« bo nastopil z dvema novima igralcema na levem krilu in levi zvezi, dočim bo Wening igral na centerhalfu. Z ozirom na pojačanje moštva je pričakovati dokaj zanimivejše igre, sigurno pa je, da bo napad mnogo odločnejši in da bo dal ilirijski obrambi obilo dela. Zdi se, da bosta moštvi precej enakovredni, kljub temu, da je bil že »Maribor« odpravljen v Ljubljani z 8:2. Ilirijsko moštvo je dosti bolj vajeno tujega terena kot mariborovo, ki je v letošnji se-

zoni igralo jako malo tekem zunaj Maribora in vedno predvedlo slabo igro. (Ptuj 4:4 Celje 1:4 za atletike), dočim bo doma nastopilo sigurno in brez predsodkov o korektnosti sodnika. (Dobrega sodnika je imel naš nogomet edino v g. Planinški, ki je bil ves čas opravljanja svoje funkcije korekten in bo, kakor doznavamo, postal žrtev spletk raznih malkontentov). Tej stvari bomo o priliki posvetili več prostora.

Jutrišnja tekmo bo sodil g. Nemeec, in upati je da bo igro obvladal in jo vodil v mejah dostojnega in faire sporta. Predtekmo bosta odigrali rezervi TSK Merkurja in »Maribora«.

SK Mura : SK Ilirija finale za pokal.

Jutri popoldan se bo v Ljubljani odigrala finalna mladinska pokalna tekma med omenjenima družinama. Več izgledov ima vsekakor SK Mura, toda v Ljubljani uveljaviti svoje znanje številčno (z goli) je nemogoče in dvomljivo je, da bi »Muri« uspelo, ki je razočaranje že sama doživela in bila nereelno poražena s 5:16.

: ZNS podsekcija Maribor (službeno). K tekmam dne 28. XI. 1926. delegiram sledeče sodnike: ob 9. uri SD Rapid II. nar.: ISSK Maribor II. nar. g. Kokol. Ob 10.30 uri SD Rapid I. nar.: ISSK Maribor II. nar. g. Fišer. Ob 14.30 uri SK Ilirija: ISSK Maribor g. Nemeec stranska sodnika gg. Turina, Imenšek. — Načelnik.

Gospodarstvo

Iz vinarske šole v Mariboru

V vseh treh razredih srednje vinarske in sadjarske šole je 63 učencev, v specialni (enoletni) vinarski in sadjarski šoli pa je 30 gojencev (20 državnih, t. j. na brezplačnih mestih, in 10 privatnih, t. j. plačujočih). Srednješolci se oskrbujejo izven zavoda, učenci »enoletne« pa v internatu zavoda, ki se je moral do polovice skrčiti in spremeniti v druge nujne šolske svrhe. Internat je bil namreč prvotno urejen za 50 do 60 gojencev bivše dvoletne šole, v »enoletno« se pa sme po novem sprejemati samo največ 30 kmetskih mladeničev. »Srednja« bo prihodnjega šolskega leta polna, t. j. imela bo vse 4 letnike (četrtoletnik mora štiti po prestanem završnem teoretskem izpitu še celo leto strokovni praktikant na primernem gospodarskem objektu in polaga končno še poseben završni praktični izpit). — Da se zadosti najnujnejši potrebi, se namerava prizidati k sedanjemu glavnemu šolskemu posloju poseben paviljon za enološki laboratorij, učilnice s kabineti in stanovanja. Stroški za to so proračunani na približno 1 milijon Din. — Sadna drevesca iz šolske drevesnice so že vsa oddana. Iz šolske trsnice se še dobi več tisoč samo prvovrstnih cepčenk, iz matičnjaka pa večja količina ključev običajnih vrst. Naročiti je trsni material vsaj do sredi decembra. Prednost imajo napredni manjši in srednji vinarji iz mariborske oblasti. — Zavod ima večje količine izborne starije v steklenicah (sedaj še po 12 do 16 dinarjev brez steklenice in ambalaže) ter jo oddaja v zabojih po najmanj 50 buteljk. So to samo prvovrstna pristna sortna vina. — Sadja zavod letos nima za prodajo, ravnatko ne mleka. Letina je bila to leto v splošnem slaba; posebn malo se je pridelalo krompirja in pa vina, le tega samo 40% lanske količine.

M. K.:

J. J. Strossmayer in Jugoslovenstvo

(Iz predavanja na Strossmayerjevem večeru v Mariboru).

Dne 7. novembra t. l. se je vršilo v Zagrebu — kakor znano — odkritje Strossmayerjevega spomenika — dogodek, ki mu ni lahko najti kmalu para v kulturni zgodovini. Ne radi veličine dogodka, dasi je odkritje spomenika geniju, kakršen je bil Strossmayer, brez dvoma kulturne čine prvega reda; marveč radi okolščin, pod katerimi se je vršilo. Pomislite: jugoslovensko misleči in čuteči elementi, tisti, ki pravzaprav čuvajo Strossmayerjevo duševno dedščino, ti so bili takorekoč oddbiti od odkritja. Odkrivali pa so spomenik ljudje, ki so svojčas klicali Strossmayerju: »Dolje izdajca Hrvata! Dolje hulja!« — ljudje, o katerih je Strossmayer sam dejal, da so »nepozvani našega naroda savjetnici« in »očevitni mrzitelji« Hrvatsva ter da jim je namen, »da se razdor medju krvnom braćom sije« ljudje ki so sledniki sjeor — na svoj način! —

Trgatev se je končala koncem oktobra in je vinski pridelek izvrstne kakovosti; mošti raznih grozdih vrst so imeli 17 do 22% sladkorja. — Neprestano se urejuje šolski obrat in se izpopolnjuje gospodarstvo zavoda, v kolikor to dopuščajo omejena sredstva po državnem proračunu. — Direktor Andrej Žmavc.

— Odlikovani bikorejci. Da povzdigne zanimanje za uspešno govedorejo je veliki župan mariborske oblasti podelil častno priznanico vsem onim, ki so vzgojili in oskrbujejo najboljše plemenske bike za občo uporabo. Za prvovrstne bike se je podelila velika diploma ministrstva za kmetijstvo in vode, a za prav dobre bike pohvalnica velikega župana. Ta odlikovanja se bodo izročila po vseh sodnih okrajih na svečan način. Veliko ministrsko diploma dobe sledeči posestniki: 1. za marjedvorsko pasmo: Janez Schönwetter, Zamarkova 18, srez Maribor levki breg in Ivo Končnik, Črna ter Simon Mihev, Mežica oba srez Prevalje. 2. za pomursko pasmo: Jurij Zidanšek, Tolsti vrh, srez Konjice in graščina Herberstein, srez Ptuj. 3. za simodolsko pasmo: Franc Štrucelj oba srez Gorgrad; Bikorejska zadruga Dragotinci, srez Ljutomer. Pašniška zadruga Limbuš-Ruše, Frančiška Möschl, Franc Vehovar, Ivan Martinelli, Franc Bogatič, vsi srez Maribor, desni breg. Henrik Majer, Št. III v Slov. gor. 48, Franc Golob, Hugon Weinberger, Franc Kranj, vsi srez Maribor, levki breg. Franc Friedl Jožef Finguš, Janek Sagadin, Franc Predikaka, vsi srez Ptuj. Jožef Barth, Bikorejska zadruga, Slovenjgradec, Pavl Popič, Ivan Tonjšek, Anton Primožič, Franc Blazinšek, Janez Lovc, Jože Vrabčič, vsi srez Slovenjgradec. Fr. Kremzer, Ivan Voržun, Anton Gorenšek, Rudolf Kostwein, Ivan Ranc, Jože Plečivčnik, Matevž Kralj, Stefan Kralj, Janko Kupec, Folrijan Rošč, Alojz Potočnik, J. Mlinar, Ivan Komprej, Jožef Štern, And. Hodnik, vsi iz sreza Prevalje. B) za Pomursko pasmo: Irma Jeschoung, Državna kmet. šola Št. Jurij ob j. č., Franc Zdošek, Ivan Glinšek, Jožef Majcen, Andrej Sevšek, Franc Goričan, vsi iz sreza Celje. Franc Napotnik, Anton Pučnik, oba srez Konjice. Stefan Tomažič, J. Zelenik, Stefan Kirbiš, Štajerska hranilnica, Blaž Bedenik, vsi iz sreza Ptuj. Anton Mlakar, Anton Bračko, Marija Pallr, Jurij Vrečko, Franc Jagodič, Fr. Goršak, Janez Černelc, Jožef Blatnik, Franc Jevšnik, Jurij Smerejšek, Iv. Sekirnik, Josip Perkovič, vsi iz sreza Šmarje pri Jel. C) za simondolsko pasmo: Peter Šolar, in Stefan Bakan, oba v Nedelici, srez Dolnja Lendava dalje Stefan Kuhar, Markišavci in Janez Kerčmar, Križevce, oba srez Murska Sobota. 4. za pingavsko pasmo: Lovro Petovar, Ivanjковci, srez Ptuj. Pohvalnico velikega župana premejo: A) za marjedvorsko pasmo: Valentin Zušnik in Franc C) za simondolsko pasmo: Franc Soos, Matija Čeh, Št. Horvat, Velenosestvo Zichy, Ignac Ptičar, Velenosestvo Dolnja Lendava, Ivan Žordin, vsi srez Dolnja Lendava. Karlova Warda, srez Ljutomer. Ignac Lamuša, Aleksander Perkič, Josip Cipot, Marija Vožler, Občina Brezovci, Janez Dörš, Matija Banfi, Aleksander Varga, Franc Linat, Rudolf Bac, vsi iz sreza Murska Sobota. D) za pingavsko pasmo: Anton Babič, Franc Granfola, Ivan Kreft, vsi srez Ljutomer. Bikorejska zadruga v Središču, srez Ptuj. Fr. Hanželič, Hardek 12, srez Ptuj.

Enrilo
Splošno priljubljen
kavni nadomestek,
okusen i cenen.
Dobiva se v vseh
dobro asortiranih
kolonijalnih trgovinah.

koder je izgnal nesramne barantaše, ter s svojo zvono, veličastno besedo zapodil izpred svojega spomenika vse, rekoč: »Izpred mojega obraza vi, ki ste prišli s hinavščino v srce, da pokrijete s tem činom trdnobo v njih!« In ostal bi edini božanstveni Meštrovic, stvarnik umetnine, edinjodostojen in vreden, da stopi pred biskupovo lice. (In vendar tudi njegova umetnina ni naša milostij pri vseh zagrebških »domaćinih!«)

Ker se pa mrtvi sami ne morejo braniti, je naša dolžnost, da mi, pri katerih je njihovo seme padlo na rodovitna in dovzetna tla, spoznamo velike pokojničke natančneje, vsak čas pripravljeni prižgati luč v srce, ki še niso okamenela v zakrnjenosti.

Josip Juraj Strossmayer je, kakor kaže ime, nemškega pokoljenja; njegovega pradeda oče Pavel je prišel početkom 18. stoletja kot stražmojster v novo dograjeno trdnjavo Osijek, kjer se je poročil z domačinko. In iz rodu, okrepjenega po znanem principu mešanja ras, sta se rodila dne 4. februarja 1815. leta v Osijeku dvojčka Josip in Juraj Strossmayer. Eden izmed njih je kmalu po krstu umrl in drugi je dobil tudi ime svojega brata, da je utolažil starše s svojim dvojnimi imenom. Kot dečku, ki je sicer zadivljil s svojo bistro glavjo učitelje v osnovni šoli in gimnaziji, ki pa je bil meščanskega pokoljenja, v fevdalni provinci, kakršna je bila Hrvatska, skoro ni kazalo drugega nego stopiti v bogoslovje, ako je hotel priti naprej. In tako ga najdemo l. 1891. na filozofskih študijah v Djakovu. l. 1833. pa na bogoslovju v Budimpešti. Leto kasneje si naše filozofski doktorski klobuk, a ko odhaja l. 1837 iz bogoslovja v Pešti, mu prerokuje vodja izpraševalne komisije, da postane ali največji krivoverec

stoletja ali pa glavni steber cerkve. In drugi del prorokbe se je izpolnil. Sicer je služil od l. 1837. do 1840. kot kaplan v Petrovaradinu, ali že tega leta pride v Avgustinej na Dunaj, kjer je 2 leti kasneje postal tudi doktor teologije. Nato mu je bilo poverjeno mesto profesorja na semenišču v Djakovu. Toda njegovi dunajski učitelji ga niso mogli pozabiti in l. 1847. je postal ravnatelj Avgustineja ter dvorni kaplan na Dunaju. Burno revolucijsko l. 1848. ga je zateklo torej v mestu, kjer so bili nemiri največji, in le slučajno je ob neki priliki utekel množici, ki ga je zasledovala. Tukaj ga je — pohajajočega iz tradicij ilirizma in v Budimpešti seznanjenega z Janom Kollérom in njegovimi stremiljenji — spoznal tudi ban Jelačić; in ko je l. 1849. umrl djakovski škof, je Jelačić uspel s svojim predlogom, da mu postane naslednik Strossmayer. Papeško potrdilo je dospelo l. 1850. in čez pol stoletja je vladika Josip Juraj stoloval v Djakovu, vedno zvest, besedan, s katerimi je zasedel škofovsko prestolico: »Jaz sem prvi narodni škof.« Iz Djakova je obavljaj in obavil ogromne politične in kulturne posle, proslavljajoč se z njimi po vsej Evropi, vsekakor tudi gmotno tega zmožen, ker so mu škofijska posestva doprinala letno nad 150.000, v dobrih letinah celo do 300.000 goldinarjev dohodkov. Oplakovan od vsega jugoslovenskega naroda in ostavljajoč svetel spomin tudi pri mnogih velikih možeh ostale Evrope, je izdihnil Strossmayer svojo veledušo 8. aprila l. 1905. ter legel k večnemu počitku v djakovski stolnici, ki jo je dal sam zgraditi in ki nosi na pročelju znameniti napis: »Slavi božje, jedinstvu cerkva, slogi in ljubezni naroda svojega.«

Ni moj namen, da bi podal vsestranski pregled Strossmayerjevega delovanja. Mogel bi razpravljati o tem, kako je preuredil biskup svojo škofijo in polagoma reformiral duhovništvo v njej; da je duhovščini pokazal in zahteval od nje v svojem področju, da mora biti res svojim vernikom tolažnik in učitelj; da jo je s primerno naobrazbo v djakovskem bogoslovju tudi usposobil za to; da je kratkomalo zavest za dolžnost pri dušnih pastirjih povzdignil, a bil na drugi strani tudi ljudomil duhovni brat, ki je imel srce za človeške slabosti. — Nočem več nego le omeniti, da je škofovskemu dvorcu djakovskemu dal Str. značaj vlastinstva cerkvenega kneza, poleg tega pa da je izpolnil načrt, ki so ga imeli že tudi njegovi predniki, katerih pa se nobenemu ni posrečilo, da bi ga udeležil: sezidal — kakor omenjeno — krasno katedralo v romanskem slogu, odločivši se zanj po temeljitem prevdanku in daljnih potovanjih po Nemčiji in Italiji, kjer si je ogledal razne cerkveno-arhitektonske znamenitosti, ker je videl v njem simbol približevanja zapada k vzhodu. Povedati, da je tudi oprema in okras cerkve, da so zlasti njene slike in njeni kipi najplemenitejša umetnost, ne zadostuje; treba je stvar videti, potem dobi človek šele pravi dojem o veličini tega arhitektonskega spomenika in onega, ki ga je takorekoč iz nič postavil kot znamenje v prostrano slavonsko ravan. — Splošno znano je, kolika je bila vloga, ki jo je igral Strossmayer na rimskem koncilu, sklicanem od papeža Pija IX.; tam je nastopil proti papeški nezmožljivosti, smatrajoč kot najvišjo cerkveno inštanco v verskih zadevah koncil, in se je zavzemal za protestantizem. »Lucifer« in »anathema« (= bodi proklet!) so bili pogosti vzkliki, ki ji hje moral slišati, od drugih

škofov, ko je s ciceronsko zgovornostjo v latinskem jeziku branil svoje nazore, da se mu je čudil ves svet. — Strossmayerjevega političnega in kulturnega udeleženja se hočem dotakniti le v toliko, kolikor sovisi in pojasnjuje njegovo ideologijo, čisto jugoslovensko ideologijo, ki pa jo vendar skoša potvortiti u vodoma omenjeni slavnostni spis »Strossmayer i Hrvastvo.«

Ni sicer dvoma o tem, da se je Strossmayer smatral za Hrvata; kolikokrat je povdarjal, da je Hrvat, da govori hrvatski. Toda njegovo čuvstvovanje ni bilo ozkosrčno partikularistično — njegova ljubezen je oklepala mnogo več nego samo ono, kar se zove z lepim imenom hrvatskim: njegovemu srcu se je onillilo vse, kar je jugoslovensko. Razume se, da z jugoslovenskim imenom niti ni hotel izključiti hrvatskega niti ni videl n sprostva med Jugoslovenstvom in Hrvastvom, nego je hotel ustvariti iz obajega sintezo. Kot realen in bister človek ni mogel niti misliti na to, da bi se odstranila narodna imena Srb, Hrvat (ali Slovenec), nego se je iz praktičnih razlogov sam posluševal teh po zgodovinskem razvoju utemeljenih imen. Vse to se priznava Strossmayerju tudi na strani hrvatskih separatistov — in se mu daje prav! Istotam se priznava, da je Strossmayerjevo Jugoslovenstvo imelo bitl kulturne pojem, ki je imel povezati historična imena duhovno za še večje naloge na jugu ter za obrambo proti tujim navalom, naperjenim proti njihovemu skupnemu obstanku. In kaj se meni o tem pri hrvatskih separatistih? »No ako kulturno jedinstvo još nije ostvareno ne znači, da biskupov naum i želja nisu bili opravdani.«

(Dalje sledi.)

KELC, KROJAŠKI SALON
MARIBOR, ŠOLSKA ULICA 5

se priporoča za izdelavo oblek za gospode in dame. Vsa v to stroko spadajoča dela se izvršujejo prvovrstno, v najkrajšem času in najceneje.

PRVA KRANJSKA VRVARNA
IVAN N. ADAMIČ

Centrala: LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 31. Telefon št. 441
Podružnica: MARIBOR, Vetrinjska ulica št. 20. Telefon št. 454

vrvarke izdelke iz prave dolge konoplje, kator: štrange, uzde, vrvice za perilo, vrvi za seno in transmisije, molvoz (špag) vsake debelosti, drato, gurte, navadne in za transmisije i. t. d. po najnižjih cenah.
Lastni izdelki! Nakup prediva! Točna postrežba!

Tudi delavstvo naj se poslužijo cisto in poceni brivnice in ta je na Aleksandrovi cesti 22 pri Franu Nevak. 2409-10

KUPIM tako dobro ohranjen PIANINO. Ponudbedo pondeljka pol 10. ure na upravo pod »Dober in cenen«. 2474

Lepo stanovanje za dijaka se odda. Marijina ulica 10/III. 2467

Hyacinte in tulipane priporoča M. Berdajs, Maribor. 2457

POZOR! Brivski salon PIRC Gregorčičeva ulica 11
Že tri leta je preteklo, kar se je izkazal najboljši človekoljuben da striže lasse samo za 4 Din brije samo za 2 Din. Zato pa vsi v svetovnoznano brivnico. Se priporoča Pirc. 2464

Lepo stanovanje v Maistrovi ulici št. 18 se s 1. decembrom odda v najem. Obstoji iz 4 sob kopalnice verande in drugih priklčin. Natančnejše informacije pri tukajšnjih podružnici Prve hrvatske štedionice. 2459

Naiboliša
Liutomerska in dalmatinska vina
točl 2390

Jadranska klet
pod kavarno Jadran

Tov. Peril-avto 3-4 ton je na prodaj ali proti 1-2 ton tov. avto ali obehni avto za zamenjati. Naslov v upravi. 2461

Izboren nov! muškatelec toči Kristina Vollgruber, gostilna in kavarna na Franko panovi cesti 17. 2471

Gospod se vzeza na stanovanje in hrano z celopostrežbo. Pod mestom št. 11 2469

Posestvo obstoječe iz 54 oraloj zemlje s pripadajočimi hišnimi in gospodarskimi poslopji se odda proti ugodnim pogoji v najem. Vpraša se naj Maribor, Cankarjeva ul. 10. 2399

Miklavževa darila
se dobi poceni pri I. TRPIN. Glavni trg, in sicer belo platno à 7 Din, za rjuhe à 22 Din, volnene robe à 10 Din plete à 40 Din. Velur za damske plašče od 80 Din napre, najfinejši kamparn à 180 Din. Ne zamudite prilike, oglejte si pred nakupom. 2404

Aligijenična brivnica
se vsem slojem priporoča. Postrežba čista in prvovrstna. Džaki imajo izvzemš sobote in dneva pred praznikom pust. Vekoslav Gjurič, Jurčičeva ulica 9. 2386

Opr. št. 270/21—18.

Razpis.

Podpisani urad razpisuje na svojem ambulatoriju v Ljubljani 2—3 službena mesta

pogodbenih zobozdravnikov
ki bi imeli po 2 uri na dan ordinirati v uradovem ambulatoriju. Plača Din 2500.— na mesec. Natančnejše pogoje je poizvedeti pri upravi urada.

Prosilci za ta službena mesta morajo biti državljani kraljevine SHS ter zmožni slovenskega ali srbohrvatskega jezika v govoru in pisavi. Svojeročno pisane prošnje, opremljene z rojstnim, domovinskim in poročnim listom, rojstnimi listi otrok, šolskimi izpričevali, dokazilom o pravici izvrševanja zobozdravniške prakse, potrdili o dosedanjem službovanju, o zdravju in o ureditvi vojaške obveznosti naj se vložijo

do dne 15. decembra 1926 do 12. ure pri podpisnem uradu. 2465

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Čokolada Meinl

1/4 kg Din 11.— 2475
v podružnici
JULIO MEINL, GOSPOSKA UL. 7

SALAMA
prvovrstna,
novo popoinoma sveže blago se
DOBIVA POVCOD
Prva hrvatska tvornica salame, sušena mesa i masti
M. Gavrilović-a sinovi d. d.
Petrinja.
Glavno zastopstvo: Frane Rainer, Maribor, Koroška cesta 17.

Francoska linija, Cie. Cie. Transatlantique Havre-Newyork
Samo 6 dni čez morje — Dobra hrana in pijača **brezplačno**
Cie Chargeurs Réunis, Sud atlantique.
TRANSPORTS—MARITIMES
za pomorske vožnje v južno Ameriko, Avstralijo, Argentinijo in Kanado.
Tozadevna pojasnila in vozne listke daje zastopnik
Ivan Kraker v Ljubljani
Kolodvorska ulica št. 35. 371

Računajte koliko prištedite
ako kupujete blago za obleke, perilo, izgotovljeno perilo in obleke, preproge, odeje, posteljno perje itd. pri trdkl
J. N. Šoštaric, Maribor, Aleksandrova cesta 13
kjer je sedaj
cena vsemu blagu skoro za polovico znižana.

Belo platno sedaj meter samo	Din 8.—, 9.—, 10.—
Rujavo " " " "	6.—, 7.—, 8.—
Plavnina " " " "	10.—, 11.—, 12.—
Hlačevina " " " "	25.—, 30.—, 40.—
Sukno " " " "	50.—, 60.—, 70.—
Spodnje hlače	Din 22.— Srajce Din 34.—, 40.—
Nogavice	Din 8.—, 9.—, 10.—
Obleke za fante	Din 120.—, 140.—
Obleke za moške	400.—, 500.— itd.